Kvarstående sambeskattning av äkta makar — ej ”i tiden”

”Genom 1970 års lagstiftning avskaffades sambeskattningen för äkta makar innebärande bl. a. att någon sammanräkning av makarnas inkomster ej längre skall ske för skattepåföringen. Avskaffandet av sambeskattningen avser emellertid endast arbetsinkomster. Beträffande annan inkomst, d v s sådan inkomst som närmast har karaktär av kapitalinkomst, ansågs skäl föreligga att bibehålla sambeskattningen. Då eftersträvad progressionseffekt på kapitalinkomster endast kan uppkomma vid den statliga taxeringen (den kommunala skatten är ju proportionell) har ett bibehållande av sambeskattningen beträffande sådan inkomst ansetts påkallad endast vid den statliga taxeringen. Sambeskattningen till statlig inkomstskatt har i den nya lagstiftningen åstadkommits på så sätt *att vid skatteberäkningen all kapitalinkomst påförs den av makarna som har den högsta arbetsinkomsten.* Skatten fördelas sedan på makarna efter förhållandet mellan deras kapitalinkomster” (GRS 8:e uppl. sid. 767).

Det här systemet är stötande och alls icke ”i tiden”, när det vitt och brett talas om jämställdhet mellan könen etc. För att belysa frågan skall här nedan lämnas två exempel på hur illa och orättvist ”matematiken” och progressionsskruven verkar med samma beskattningsbara belopp i båda fallen för make 1) och make 2) men med ändrade A- och B-inkomster. Båda makarna har sammanlagt 74 800 kr i beskattningsbar inkomst. Make 1) har i första fallet 42 100 i A-inkomst men ingen B-inkomst och make 2) har 32 700 i B-inkomst men ingen A-inkomst. I det andra fallet (kallat omvänt exempel) har make 1) 20 100 i A-inkomst och 22 000 i B-inkomst och make 2) 22 000 i A-inkomst och 10 700 i B-inkomst. Då blir uträkningen av *statlig inkomstskatt* i de båda fallen följande:

Beräkning av beskattningsbar B-inkomst

	Ett inträffat fall (ex. I)		Ett omvänt exempel (ex. II)	
	Make 1)	*Make 2)*	*Make 1)*	*Make 2)*
Beskattningsbar inkomst till statlig inkomstskatt (utan uppdelning i beskattningsbar A-inkomst och beskattningsbar B-inkomst	42 100	32 700	42 100	32 700

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-26 22:06:28

Avgår: Beskattningsbar A-inkomst (negativt tal utförs med 0)	42 100	0	20 100	22 000
Beskattningsbar B-inkomst	0	32 700	22 000	10 700

Uträkning av statlig inkomstskatt

	Exempel I		Exempel II	
Beskattningsbar inkomst till statlig inkomstskatt för make med högsta beskattningsbara A-inkomsten	42 100		32 700	
Beskattningsbar B-inkomst för andre maken	32 700	74 800	22 000	54 700
Skatt på ovanstående summa enligt tabell		18 504		10 136
Avgår: Skatt på den högsta beskattningsbara A-inkomsten enligt tabell		5 493		1 000
Skatt på makarnas sammanlagda beskattningsbara B-inkomster			13 011	9 136
	Make 1)	Make 2)	Make 1)	Make 2)
Skatt på beskattningsbar B-inkomst	—	13 011	6 147	2 989
Skatt på beskattningsbar A-inkomst	5 493	—	810	1 000
Summa statlig inkomstskatt	5 493	13 011	6 957	3 989
Summa	18 504		10 946	

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-26 22:06:28

Kommentar:

I första fallet får make 2) som har cirka 10 000 kr lägre beskattningsbar inkomst än make 1), en statlig inkomstskatt vid 1977 års taxering, som är två och en halv (2,5) gånger så hög som den make 1) har att betala. Om båda inkomsterna hade varit A-inkomster, hade statliga inkomstskatten i båda fallen blivit för make 1) 5 493 kr och för make 2) 2 894 kr eller sammanlagt 8 387 kr. Sambeskattningen ökade således makarnas statliga skatter i exempel I med 10 117 kr och i exempel II med 2 559 kr.

Skillnaden i A-inkomst kan variera betydligt hos makar som är olika gamla; en går i pension, en arbetar vidare o s v. Om en kapitalförsäkring utfaller med engångsbelopp, blir den ene kanske plötsligt stor B-skattebetalare. En pensionstagare blir A-skattebetalare. Växlingarna är stora. Man får heller inte glömma att sambeskattningen kvarstår vid förmögenhetsbeskattningen, d v s den beskattningsbara förmögenheten beräknas gemensamt för föräldrar och i vissa fall omyndiga barn.

Sambeskattningsreglerna gäller även samboende som varit gifta och efter äktenskapets upplösning återupptagit samlevnaden eller gemensamt har eller haft barn.

De två exemplen här ovan visar hur ojämnt den faktiska kvarvarande sambeskattningen kan slå. Den individuella beskattningen bör omfatta även familjebeskattningen i sin helhet. Som familjebeskattningen nu är konstruerad och tillämpas, är den orättfärdig och strider mot alla nutida begrepp om jämställdhet i samhället. Den är en föråldrad skatteform — ej längre ”i tiden”.

Inclinata surgat: Spiralen böjer sig men blott för att stiga.

Kjell Fredén

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-26 22:06:28